

Svar på skriftligt spörsmål SSS 181/2016 rd

Svar på skriftligt spörsmål om Finlands linje i fråga om asylsökande från Somalia

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 181/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Reijo Hongisto /saf:

Varför börjande Finlands "Somalialinje" avvika från de övriga europeiska ländernas år 2013,

med vilka tidsintervall har slumpmässiga kontroller genomförts åren 2014—2016,

hur många slumpmässiga kontroller har genomförts,

har kontrollerna lett till utredningar,

vem eller vilka genomför de slumpmässiga kontrollerna och

vilka åtgärder vidtar den behöriga ministern för att Finlands linje i fråga om beviljande av asylstatus ska ligga på samma nivå som i de övriga jämförelseländerna i Europa?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Största delen av de somalier som kommit till Finland som asylsökande sedan 2013 har uppgett sig söka internationellt skydd i Finland på grund av att de förföljs av organisationen Al-Shabaab. Al-Shabaab är den starkaste och mest organiserade rebellorganisationen i Somalia och från och med sommaren 2009 kontrollerade organisationen en stor del av de södra och centrala delarna av Somalia. Organisationen kontrollerar fortfarande en betydande del av Somalias södra och centrala delar. Al-Shabaab stöder den mest radikala formen av islam och organisationen har som mål att införa stränga sharialagar i Somalia.

Asylsökande från Somalia har redogjort för sina asylgrunder i asylsamtalen med Migrationsverket. De vanligaste asylgrunderna har varit Al-Shabaabs aggressiva tvångsvärkning av män och hotet om tvångsäktenskap för kvinnor. Dessutom har Al-Shabaab brukat våld mot en del av asylsökandena, eftersom de har ansetts bedriva verksamhet som strider mot islam. Asylsökandenas berättelser om sina upplevelser har motsvarat den aktuella landinformation som är tillgänglig om Somalia.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 181/2016 rd

Enligt den landinformation Migrationsverket har sammanställt har situationen i Somalia och närområdena förändrats. Al-Shabaabs tillvägagångssätt har blivit råare efter att organisationen utsatts för hårdare press och attackerna har varit kraftigare. År 2014 var det värsta terrorismåret sett till attackernas antal och omfattning. Europeiska stödkontoret för asylfrågor EASO har i februari 2016 publicerat en ny landrapport om Somalia och Migrationsverket kommer i fortsättningen att tillämpa slutsatserna i den i sin egen beslutspraxis.

År 2015 anlände asylsökande till de nordiska länderna som följer: till Sverige 162 877 asylsökande (varav 5 465 från Somalia), till Finland 32 476 (1 981 från Somalia), till Norge 31 145 (561 från Somalia) och till Danmark 21 225 sökande (varav 259 från Somalia, januari-november 2015). Enligt Eurostats statistik var andelarna somalier som beviljades asyl 2015 följande: Finland: 94 %, Sverige: 56 %, Danmark: 43 % och Norge: 41 %.

Beslutspraxis gällande asylsökande varierar väldigt mycket i olika europeiska länder, men man måste beakta att även de asylsökandes profiler är olika i olika länder. Till de länder där det finns ett betydande antal invandrare från ett visst land, såsom från Somalia i Finland, söker sig asylsökande som ofta har starka grunder för sin asylansökan. I Finland genomgår nästan alla asylsökande från Somalia ett språktest för att man ska kunna utreda om personerna kommer från de områden som de uppgett.

Migrationsverkets beslutspraxis i fråga om Somalia har på ett betydande sätt påverkats av förvaltningsdomstolens avgöranden, särskilt avgörandet 10/0642/1 av den 28 maj 2010, enligt vilket säkerhetssituationen i Mogadishu och det faktum att sökandena enligt förvaltningsdomstolen är tvungna att återvända till sitt hemland via Mogadishu är av betydelse för situationen för asylsökande från södra och centrala Somalia. Migrationsverket ansökte om besvärstillstånd i fråga om detta beslut hos högsta förvaltningsdomstolen, eftersom man ansåg att alternativt skydd inte borde beviljas enbart på grund av situationen i Mogadishu då en person kommer från ett område där säkerhetssituationen motsvarar definitionen på humanitärt skydd. Högsta förvaltningsdomstolen avslag Migrationsverkets ansökan om besvärstillstånd och sålunda förblev förvaltningsdomstolens linje i kraft och styrde Migrationsverkets beslutspraxis tills säkerhetssituationen i Mogadishu omvärderades i oktober 2015. När humanitärt skydd stryks i utlänningslagen kommer det att bidra till att beslutspraxis skärps.

Riksdagen har godkänt en ändring som gäller internationellt skydd i utlänningslagen. Ändringen innebär i praktiken att uppehållstillstånd inte längre kan beviljas med stöd av 88 a § i utlänningslagen, dvs. humanitärt skydd. Efter att lagändringen trätt i kraft kan

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 181/2016 rd

inte heller fortsatt tillstånd beviljas på denna grund. Fortsatt vistelse i Finland förutsätter således att det finns någon annan i utlänningslagen föreskriven grund för uppehållstillstånd. Avsikten är att ändringen ska träda i kraft så snart som möjligt. Situationen i södra och centrala Somalia har länge ansetts motsvara definitionen på humanitärt skydd. När situationen i Mogadishu inte längre anses motsvara definitionen på alternativt skydd innebär detta enligt Migrationsverkets bedömning att betydligt fler negativa beslut än tidigare är att vänta efter det att humanitärt skydd strukits.

Migrationsverket håller på att uppdatera sin säkerhetsbedömning beträffande Somalia och i det sammanhanget preciseras kriterierna för trovärdighetsbedömningen av de enskilda sökandeprofilerna. Samtidigt utbildas asylenshetens anställda i tillämpningen av de nya beslutslinjerna. Migrationsverkets tjänstemän har nyligen besökt det svenska Migrationsverket för att inhämta information. Utifrån den information som erhållits från Sverige tänker man precisera Migrationsverkets beslutspraxis även i Finland. Särskilt möjligheten till interna flyktalternativ kommer att bedömas noggrannare än förr i fråga om varje stort ursprungsland, dvs. Somalia, Irak och Afghanistan.

Varje resultatområde inom Migrationsverkets asylenshet ansvarar för att genomföra stickprov inom ramarna för laglighetsövervakningen. Resultatområdets direktörer genomför stickprov som omfattar både det egna resultatområdets och andra resultatområdens beslut. Direktören för varje beslutsfattande resultatområde och/eller den första suppleanten för resultatområdets direktör samt passteamets ledare kontrollerar tre beslut, av vilka ett har fattats av direktören för ett annat resultatområde och ett av det egna resultatområdets första eller andra suppleant. Om det är möjligt granskas också ett positivt beslut som fattats utan föredragning.

Resultatområdet för juridisk service och stödtjänster granskar att alla beslut som inkluderats i stickprovet är lagenliga samt har en enhetlig tillämpningslinje och en tydlig och läsbar struktur. De övriga resultatområdenas direktörer kontrollerar registeranteckningar, handläggningstider och bl.a. begäran om tilläggsutredningar. Upptäckta fel eller missförhållanden diskuteras med beslutsfattaren eller i en grupp med lämplig sammansättning och åtgärden registreras i granskningsprotokollet.

Asylenhetens beslut fattas i regel på föredragning, vilket också enligt anvisningen för laglighetsövervakning ger bättre garantier för att beslutet ska vara lagenligt. Tjänstemännen som fattar besluten vid asylenheten deltar i laglighetsövervakningen i sitt beslutsarbete. Ärenden som lyder under laglighetsövervakningen behandlas dessutom vid mötena med asylenhetens ledningsgrupp, rättsfallsmötena med enhetens ledningsgrupp och överinspektörernas landsmöten. I laglighetsövervakningen 2016 lades fokus i synnerhet på beslut fattade av nya beslutsfattare och föredragande.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 181/2016 rd

År 2014 utfördes kontroller i mars (24 beslut), juni (24 beslut) och september (24 beslut) och december (22 beslut). År 2015 utfördes kontroller i mars (24 beslut) och juni (24 beslut). I september 2015 inleddes rekryteringen av nya tjänstemän. De mer erfarna tjänstemännen som introducerade de nya tjänstemännen i arbetet handledde de nya tjänstemännen i beslutsfattandet och kontrollerade de nya tjänstemännens beslut innan beslutet föredrogs för avgörande. I mars 2016 granskade asylenheten 23 beslut och dessutom specialgranskades 100 sådana fall där somalier hade beviljats asyl 2015 och 2016. Vid specialgranskningen gick man igenom förhørs- och samtalsprotokollet samt beslutet i ärendet.

Alla granskningsresultat där en avvikelse konstateras leder till utredning av avvikelens orsak och till genomgång av ärendet med tjänstemannen i fråga. I granskningarna upptäcktes inga allvarliga avvikelser som skulle ha påverkat beslutets slutresultat. Största delen av anmärkningarna har gällt den relativt långa behandlingstiden och brister i registeranteckningarna. Vid specialgranskningen av asyl som beviljats somalier konstateras att det är skäl att fästa särskild uppmärksamhet vid trovärdighetsbedömningen i tjänstemannautbildningen och Migrationsverket har redan vidtagit åtgärder i saken.

De slumpmässiga kontrollerna görs av direktörerna för asylenhetens resultatområden samt av direktören för asylenhetens resultatområde för juridisk service och stödtjänster. År 2016 genomfördes laglighetsövervakningen inte bara av direktörerna för resultatområdena, utan även av resultatområdenas första suppleanter, verkets överdirektör samt direktören för enheten för juridisk service och landinformation.

Migrationsverket uppdaterar varje halvår säkerhetsbedömningen för de viktigaste ursprungsländerna Somalia, Afghanistan och Irak. I samband med detta granskas de centrala sökandeprofilerna för varje ursprungsland och den juridiska bedömningen av profilerna. De centrala faktorerna som ska utredas i trovärdighetsbedömningen för varje profil lyfts också fram. Vid säkerhetsbedömningen är det viktigt att bedöma om det i landet finns områden där det råder en sådan situation att asylsökanden ska beviljas alternativt skydd även om han eller hon själv inte fruktar förföljelse. I det sammanhanget preciseras möjligheten till interna flyktalternativ, dvs. under vilka förutsättningar personen anses kunna få skydd på något annat ställe i landet. Strävan är att granska möjligheten till interna flyktalternativ enligt sökandetyper. Denna juridiska linjedragning bereds av Migrationsverkets enhet för juridisk service och landinformation och presenteras för verkets överdirektör.

Det är alltid en utmaning att bedöma trovärdigheten i påståenden om förföljelse, även för en erfaren utredare. Migrationsverket utvecklar ständigt arbetsorienteringen för nya

Svar på skriftligt spörsmål SSS 181/2016 rd

tjänstemän och upprätthåller redan erfarna tjänstemäns kompetens. Inrikesministeriet följer noggrant utvecklingen av Migrationsverkets beslutspraxis och begär vid behov utredningar om Finlands beslutspraxis avviker från de övriga ländernas linje.

Helsingfors 27.4.2016

Inrikesminister Petteri Orpo